

ОСВІТА ЯК ОСНОВА ТВОРЕННЯ ГУМАННОЇ ОСОБИСТОСТІ

КАДІЄВСЬКА І.А.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

В наш час важливим є розуміння спільності історичної долі, територіальної, економічної та політичної єдності України. Тому основна мета культури та освіти – підтримувати ці процеси. Освіта – об’єктивна необхідність людського буття. Як найважливіший інститут соціалізації особистості освіта, практично, у всі періоди розвитку людської цивілізації була направлена на розвиток особистості, її творчих здібностей, естетичного світосприйняття та етичного відношення до діяльності, формування духовної людини. Освіта має створювати умови для розвитку людини, освіченої та духовної особистості, котра повинна розуміти та поважати чужу культуру. Освічена людина є культурною, адже вона розуміє й інші культурні позиції, вміє досягти компромісу, розуміє цінність не тільки своєї, але й чужої незалежності. Сучасне життя висуває людям складні вимоги. Це завдання подолання розколу культури на гуманітарну та технічну: ці галузі надзвичайно далекі одна від одної [1]. І якщо відособлення технічної та гуманітарної культур перетворюється на проблему, яка поглиблює кризу нашої цивілізації, то освіта має працювати в напрямку їх зближення та намагатись формувати цілісну гуманітарно-технічну особистість. Освіта як соціальний інститут виконує цивілізаційну (економічну, соціальну, гуманітарну та культурну) функцію в суспільстві та як процес засвоєння накопиченого людством наукового знання, засвоєння нових навичок та вмінь для виконання соціально значимих функцій. У сучасному світі спостерігається безпрецедентний за своїми масштабами розвиток вищої освіти, зростає усвідомлення її важливої ролі для економічного та соціального розвитку. У багатьох країнах світу освіта проходить період реформування, пов’язаного з переходом до інноваційних технологій та принципів модернізації освіти. Глобалізація вищої освіти – це якісно нове явище. Тут немає рівноправності, а є підпорядкування вищої освіти інтересам величезних іноземних корпорацій, які нав’язуватимуть нам свої стандарти навчання та свою мову спілкування. Оскільки процес глобалізації в світі в нинішніх умовах носить фінансово-економічний характер, він може підірвати навіть політичні позиції деяких держав та завдавати шкоди їх суверенітету та національному розвитку. Є, навіть, загроза того, що освіта та культура різних країн світу буде підпорядковуватись єдиним стандартам. Проблема національної чи глобальної визначеності давно аналізується вченими. Спостереження частіше всього

засвідчують, що в своєму повсякденному житті люди керуються міркуваннями національного порядку.

Освітня система XXI століття має пережити трансформації, пов'язані з адаптацією до того майбутнього, яке нас очікує [2]. А. Д. Урсул в якості нової освітньої парадигми розглядає модель, що базується на принципах відкритості майбутньому, безперервності та перспективності розвитку. Методологічною основою нової освітньої парадигми виступає переорієнтація ціннісних підвалин в змісті освітніх систем на фундаментальний науковий інструментарій гуманістичного характеру. В цій новій парадигмі головне місце відводиться аналітичним навичкам, умінню шукати та знаходити інформацію, перевіряти нові гіпотези, оцінювати отримувані дані. Можна говорити про освоєння в освітньому просторі цінностей нової філософії освіти. Вона формується під суттєвим впливом глобалізації, яка виявляє свої системи цінностей та життєвих сенсів. Виникають нові вимоги до сучасного світорозуміння, яке має трансформуватись в глобальне світорозуміння, в результаті якого ті, хто навчається, будуть краще знаходити зв'язки між фактами та будувати єдину всеохоплюючу картину світу.

Освіта, в кінцевому рахунку, визначає, як буде глобалізуватись суспільство в майбутньому – за прогресивним чи регресивним сценарієм. Для адекватного вирішення глобальних проблем необхідне формування загальнолюдського відповідального світогляду. На характер сучасної освіти суттєво впливають процеси універсалізації, інтеграції та «трансграничної взаємодії», що є властивим глобалізації. Суть універсалізації полягає в тому, що культурні цінності, що являють собою сенсові орієнтири, мають тенденцію стандартизуватись та перетворюватись на загальні. Аксіологічна універсалізація виводить на другий план особливості різних культур та їх унікальність.

Теоретичні освітні системи, методи викладання, стилі навчання інтенсивне асимілюються, хоча освіта є одним із найконсервативніших елементів цивілізації. Національні освітні системи тривалий час жили окремо. Вони керувались власною логікою, хоча вона нерідко буває застарілою або неефективною. Нова філософія освіти підвищує реальний попит на освіту та її якість. Це пов'язано, по-перше, з економічними причинами підвищення грошової винагороди тим, хто отримав якісну вищу освіту в глобальній економіці. Друга причина – соціально – політична: демографія (сім'я, що змінюється) та демократичні ідеї збільшують вплив на університети, вимагають від них забезпечення доступу до вищої освіти тих груп, які традиційно не вчилися в університеті. Деякі аналітики звертають увагу на той факт, що

глобалізація скорочує попит на кваліфіковану робочу силу та працівників середньої кваліфікації, що нова техніка може скоротити попит на робочу силу взагалі. Нові інформаційні технології в змозі замінити багатьох працівників. Однак цей аспект ринків не заперечує більш важливої мети, що покладена в основу стратегії розвитку освіти. Глобалізація та нові технології є наукоємними, а нові ринки праці стають дедалі більш інформаційно ємними. Зростання індивідуалізації працівників та зростаюча роль освіти роблять заклади новими центрами співтовариства знань.

Глобалізація несе зростання соціальної нерівності та, зокрема, нерівності в отриманні доступу до високоякісної освіти. Глобалізація також може послабити державні повноваження в управлінні економічним розвитком та розвитком освіти. Глобалізація навіть може загрожувати зниженню якості освіти. У той же час глобалізація значно впливає на зміну цінностей та формування знань, оскільки вона переоцінює різні види знань, особливо ті, які належать до більш високого рівня освіти. У цьому контексті вона посилює тиск на систему вищої освіти, вимагаючи її поширення, приводячи нових людей до університетів та інших навчальних закладів [3].

Ми постійно спостерігаємо збільшення нерівності в можливості отримання вищої освіти різними країнами. Саме ця нерівність здебільшого обумовлює різницю в рівні життя. Глобальна наднаціональна економіка формує глобальну наднаціональну освіту, яка не зв'язана вузькими межами національної держави. Сьогодні в найбільш розвинених країнах в якості головного фактору, що стримує темпи розвитку, називається дефіцит талановитих молодих людей. Для підготовки в країні чи запрошення з-за кордону талановитих молодих людей витрачаються величезні зусилля. Адже ті країни, які будуть лідерами в мобілізації інтелектуального потенціалу, будуть світовими центрами, які приваблюватимуть також і всі інші ресурси.

Література:

1. Сноу Ч. П. Две культуры. – М.: Прогресс, 1993. – 143с.
2. Урсул А.Д. На пути к модели образования XXI века // Синергетика и учебный процесс. – М., 2009. – С.128.
3. Запесоцкий А.С. Образование: философия, культурология, политика. – М., Наука, 2002. – 456.
4. Аношкина В.Л. Образование. Инновация. Будущее (методологические и социокультурные проблемы). – Ростов н/Д, 2011. – С.123.
5. Кізіма В. Ідея та принципи постнекласичної освіти // Вища освіта в Україні. – 2003. - №2. – С.20-29.